

Endokrinolojide Diyalog Dergisi
Özel Ekidir / 2010

simurg

SAYI: 4

Ne Yediğiniz Sizin Seçiminiz

- ✓ Karbonhidrat, yağ ve protein sindirimi için gerekli enzimleri içerir.*
- ✓ PEY** tedavisinde
- ✓ Üst gastrointestinal sistem operasyonları sonrasında görülen pankreatik ekzokrin yetmezliği tedavisinde ***

* - Prospektüs bilgisi

** - Pankreatik Ekzokrin Yetmezliği

*** - Gastrointestinal bypass ameliyatı sonrasında, Post-pankreatektomi, Gastrektomi, Pankreas veya safra kanalının duktal obstrüksiyonu

ÖLÜMÜ DE BİR DERS UNUTMAYIN!

*Sevgileri yarınlara bıraktınız,
Çekingen, tutuk, saygılı
Bütün yakınlarınız
Sizi yanlış tanıdı.*

*Bitmeyen işler yüzünden
(Siz böyle olsun istemezsiniz)
Bir bakış bile yeterken anlatmaya her şeyi
Kalbinizi dolduran duygular
Kalbinizde kaldı.
Siz geniş zamanlar umuyordunuz
Çirkindi dar vakitte bir sevgiyi söylemek
Yılların telâşlarda bu kadar çabuk
Geçeceği aklınıza gelmezdi.*

*Gizli bahçenizde
Açan çiçekler vardı,
Gecelerde ve yalnız*

*Vermeye az buldunuz
Yahut vakit olmadı.*

Behçet Necatigil (1916 – 1979)

1916'da İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini Kabataş Lisesi'nde, yüksek öğrenimini İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. Yüksek öğrenimi sırasında aldığı bursla Almanya'ya giderek, Berlin Üniversitesi'nin dil kurslarına devam etti. Kars, Zonguldak ve Pertevniyal liselerinde edebiyat öğretmenliği yaptıktan sonra askere alındı. 1945'te on beş yıl görev yapacağı Kabataş Lisesi'ne atandı. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Alman Filolojisi'ne kaydını yaptırarak öğretmenliği ve öğrenciliği birlikte sürdürdü. İki yıl sonra lisedeki ders saatleri arttığı için, modern Almanca sertifikası alarak, Alman Filolojisi'ndeki öğrenimini yarıda bırakmak zorunda kaldı. 1949'da edebiyat öğretmeni Huriye Korkut ile evlendi. 1960'ta İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'na atandı. 1972'de kendi isteği ile emekliye ayrıldı. Emeklilik döneminde, evinde yoğun biçimde çalışarak geçirdi. 1979 yılının Kasım ayında akciğerlerindeki rahatsızlık nedeniyle Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ne yatırıldı. 13 Aralık 1979 tarihinde aramızdan ayrıldı.

■ BEHÇET HOCA, BEŞİKTAŞ'IN BÜTÜN SOKAKLARINDA İNCE SIZILARIN RÜZGÂRINI ESTİRİYOR, ESTİRECEK...

Onu en son görüşümü hatırlıyorum şimdi; Beşiktaş'ın pazar yerine, balıkçılara, sebze ve salata satılan alanına çıkan küçük, daracık bir sokağında Behçet Necatigil'le son kez karşılaşıyoruz. Hayatım boyunca bu büyük ve aziz insanın, cumhuriyet döneminin bence en önemli şairinin son anısını ince ayrıntısıyla anımsayacağım.

Ona Beşiktaş'ın arka sokaklarında, otomobillerle, kamyonetlerle yayaların bir arada güçlükle yol aldıkları dar geçitlerde sık sık rastlardım. Yüzünde hep o kırık gülümseyiş, çoğu kez elinde filesi ya da kitaplar, ya pazardan ya da Beşiktaş postanesindeki posta kutusundan geri dönerdi. Bir iki dakikalık konuşmalarımızdan sonra, ben artık başka bir insan olurdum. Behçet Necatigil çoğumuz için uygarlık aşısı, insanlık bildirisiydi.

■ "ESKİ SOKAK" ÖZLEMİ

Son karşılaştığımız adsız sansız ara sokaktan geçiyorum yine. Yüzünüz denize ulaşacak yöne dönükse solda yine o göze batmaz, kuytulara gizlenmiş saklanmış, nedense yapıldığından beri köhne kahve var. Oraya gelip sık sık oturur muydu Necatigil, bilmiyorum. Ama o son gün, akşamüzeri, bir çay içmek için birlikte gitmiştik kahveye. Oluşum dergisinde birkaç şiiri yayınlanmıştı 'öğretmenimizin'. Ben "Temmuz Tikleri"ni unutamamıştım. Söylediğimde utangaç gülümsemesini, bir çocuk duruluğunda bakan gözlerini, hep ince duyarlılıklara, hep kırık sevinçlere ve insanca gözyaşlarına açık tavrını hissetmiştim yine... Kendisinden, şiirinden, sanatından konuşulmasını hemen hiç sevmezdi. "Temmuz Tikleri"ni de birkaç sözle geçiştirdi.

Huriye ve Behçet Necatigil, uzun yıllara dayalı, dürüst ve onurlu öğretmenlik çabalarında bir apartman katına, bir ara caddeye 'çıkışlardı' ya, Necatigil ölünceye dek 'eski sokağı' sayıkladı. Bu, onda, çoklarının yanlış anlaşılmalı bir ahlak sorunuuydu. Geride kalanları, eski sokağın kederli insanlarını asla feda etmeyen bu soylu, aradığımız uygarlık düzeyine belki de en yakın ahlak tavrını, çoklarımız küçük burjuva duyarlılığıyla adlandırmaya çalıştı. Ne kadar da yanlış! Yeniye karşı olmadığı gibi, eskiyi unutmamaya gönül vermiş usta şairimiz Behçet Necatigil, Beşiktaş'ın bütün sokaklarında şimdi ve sonra hep ince sızılarının rüzgârını estiriyor, estirecek...

Başka şeyler de anımsıyorum tabii: Onun herkesçe bilinen yeldirmeli Barbaros Bulvarı şiirini. Sözelimi o şiiri... Ama bir sanatçıyı, o sanatçının gezdiği, yaşadığı, içinden duyumsadığı semtleri karalamaya uğraşırken, daha çok bilinmeyenlere yer vermek gerekir kanısındayım.

■ "SÜSLÜ KARAKOL DURAĞI"

O kadar yakındığı, içini döktüğü ara caddedeki apartmanın katındaydık. Behçet Necatigil'in küçük odasında... Yıl 1973 olmalı ya da daha eski bir zaman. Penceresinden görünen Süslü Karakol'a bakıyor ve aziz öğretmenime, her zaman olağanüstü bir sinema filmi çıkacağına inandığım güzel radyo oyunu "Süslü Karakol Durağı" için bir şeyler söylüyordum. Sessizliklere, olur olmaz utançlara, duyarlı çekingenliklere açtı bütün üstteydi sizin gözlerinizin. Ve ben bu eve, bu küçük odaya her gelişimde inancın kutsal bir köşesine uğramış kadar ürpertilerle dolardım.

Şimdi yıkılmaya yüz tutmuş, orta katı çökmüş, dört bir yanını yaban incirlerle otların bürüdüğü Süslü Karakol'u eliyle işaretlemiş, söz konusu radyo oyununu yazmak için, oradaki çeşmenin sesini durgun ve gürlütülden

arınmış gecelerde dinlediğini, sesin nerelerden işitildiğini saptadığını söylemişti. Bu çalışması için taslaklar çizmişti üstelik. "Süslü Karakol Durağı" oyununu okuyanlar, Necatigil'in yaşadığı semtlere, o semtlerin mimarisine bir ruh kattığını hemen fark edeceklerdir. Semtler, özellikle de Beşiktaş, onda kuru kuruya mimari olmaktan çıkıp, içli yaşantılara sızar. Bu, şiirin mimariye etkimesi, mimarının gözeneklerine aksamasıdır sanki. Yalnız Beşiktaş'ı değil, ta Sinanpaşa'ya kadar uzanan bir çizgide bütün 'orta halli' semtler Necatigil'in sanatçılığına ışık tutmuş gibidir. O, kendi duygu ve düşünce dünyasını semtlerimize açmayı bilmiş, oralarda hayatı aramıştı. Fakat son yılların hiçbir düzene, dizgeye dayanmayan kentleşmesi Necatigil'de bir iç acısı oluşturdu: **"Bir kazı makinası / Kapakları açılır / Molozlar / Arasında nasılsa / Bir mozaik. / Boşalan taş toprak / Arasında nasılsa / Görülür görülmez / Bir yalnızlık / Parlar pusuda bakılsa."**

Şimdiler Beşiktaş'ın cumartesi pazarı, İhlamur eteklerine çekildi. Daha bir yıl önce, evinin bitişiğindeki dik merdivenlerden çıkarken görmek olasıydı Behçet Necatigil'i. Bir konuşmasında, günün birinde yeniden ziyaret ettiğimiz sokaklarda tarihsel değer taşıyan şu ya da bu yapıyı bulamadığımızı belirtiyor, üzülyordu. Bizse, ne yazık ki, Beşiktaş'ta bir yıldır Behçet Necatigil'i bulamıyoruz.

■ YEDİKULE'DE GEZİNTİLER

Küçük çalışma odasına bütün hayatını taşımıştı bu usta şair. O hayatta okumak, yazmak ve insan duyarlılığına hep açık olmak vardı. Bazen bu küçük odadan kaçılır, hangi dürtüyle kestirilemez, Yedikule'ye uzanan bir gezintiden kırık, kuyumcu titizliğinde şiir doğardı: **"Küçük kent kapıları, sur dibi dükkânlar / Her zaman olmalıdır. / Yolları nasılsa oralara düşenler / Eskilerin durduğu bir zaman olmalıdır."** Yedikule'nin bu gününü yaşayanlar, 'eskilerin durduğu' zamanı pek acıklı bulacaklar. Oradaki sur dibi dükkânlar, kendi dönemi ve koşullarıyla ortaya çıkmış çalışma ahlakının erdemlerini taşıyan güzellikler değil şimdi. Bitik, zamanı dolmuş, yeniyeye karşı yenik düşmüş, çalışma ahlakının erdemlerinden bize gelecek vaat ederken ansızın göçmüş şeyler... Bütün bunlar 'hüsrandı' Behçet Necatigil'de.

Tıpkı çalışma odasındaki sayısız kitabın bir hatırlanışta, herhangi bir anışta açılıp kapatılması gibi. Aziz Efendi'nin eski yazı "Muhayelât"ını, Cemil Süleyman Alyanakoğlu'nun "Siyah Gözler"ini odasındaki kitaplığın raflarından çekip gösterdiğini, eski edebiyat yapıtlarımıza nankörlüğümüzü içli bir üzüntüyle söylediğini de anımsıyorum.

■ "YAZLIK BAHÇE"

"Fasıl heyetleri olan / Yazlık bahçeler vardır, / Varyeteler, oyunlar oynanır, / Zengin işi. / Varlıklı yerlerden uzakta, / Eski bir arsadan bozma / Bizimkisi. / Bu dediğim bahçede / Geceleri rüzgâr çıkıyor. / Evler cehennem gibi / Durulmaz, oturulmaz. / Sıcakta bunalmış milleti, / Bahçe kendine çekiyor. / Bu dediğim bahçede / Sinema oynatıyorlar. / Kurudukça insanların / Damakları, dilleri, / Gazoz patlatıyor, ağız ıslatıyorlar. / Hovardadır bu bahçenin gençleri: / Lâf atıyor, cigara fırlatıyorlar. / Karanlıktan istifade, / Gençler kaynatıyorlar." Necatigil'in "Yazlık Bahçe" adlı bu eski şiiri, bilmem Beşiktaş'ın hangi açık hava sineması için söylenmişti. Fakat ben, ilk gençlik dönemimde gittiğim Kamburun Bahçesi'ne benzetirdim "Yazlık Bahçe"yi. Varyeteler daha o zamandan el ayak çekmişti; lüks gece lokallerinde eğleniyordu zenginler. Şu on beş yirmi yıl içinde de yazlık sinemalar birer ikişer yok oldu. O bıçkın delikanlılar, gecenin sıcaklığına katlanamayıp sokağa, açık hava sinemalarına, semt çay evlerine sığınan aileler, şimdi hayatımızı betimlemiş bir iki sanatçının yap-

tıklarında yaşıyor hâlâ. İşte Necatigil, semtlere eğilirken yaşamı insanca kılan özellikleri öne çıkarıyor, bize, gitgide yitirdiklerimizin ardı sıra belirecek tehlikeleri işaret etmek istiyordu. Sonunda semtleri bırakıp, tehlikenin kendisini yazdı. "Türkiye Atlası"nı anmadan geçemeyeceğim: **"Kimi dev yatırım, özel sektör / Kimi dağ köylerinde çerçi olduğu. / Yükselir bir yapı gökdelen binlerin / Onda bir görülmez harcı olduğu. / Koltuk altında haç kimiler / Varmadan bir kutba, geçmeden bir çölü / Çoklayın, düzen**

Behçet Necatigil'in anısına...

kocalarının / Ne kolay hacı, hancı olduğunu. / Ve çiler yazarlar, makara çekerler / Binlerin o birlere borcu olduğu." Çoklarının ileri sürmeye çalıştığı gibi yaşamdan, yeni ve zorunlu değişimlerden kaçmıyordu Behçet Necatigil. Tersine, yanlış bir kentleşmenin, çarpık bir iktisat anlayışının bizi sürüklediği uçurumları söylüyordu. 'Eski sokakla' bir apartman dairesinde yaşanmış 'temmuz tikleri' arasındaki sonsuz gelgiti bu yüzdendi.

Semtler onda hep bir apartman dairesinde noktalanıyor. Eski sokağın özlemi varsa, bu o sokağı kendi uygarlığından koparıp bir apartman dairesinin doğasız, soluksuz ortamına atıverdiğimizden...

■ MANAVLAR VE KASAPLAR

Şimdi almış başımı, Beşiktaş'ın dört bir yanında Necatigil'i özlüyorum. Manavlar ve yine kasaplar. Çarşıda hep tezgâhlar kurulu. Tabii birçok şey değişmiş. Örnekte lüks mobilyacılar, vitrininde şekerden bebekleriyle cici bicili pastaneler var burada. Ama hâlâ değişmeyen bir gerçekliği, ta "Arada" kitabından duyuruyor Behçet Necatigil: **"Çarşılarda bir şey / Biz pek aramazdık çocuklar olmasaydı. / Kasaplarda manavlarda bazı yorğun kadınlar / Hep de tenha saatleri seçerler / Sonra yavaş bir sesle / Çocuk için hasta kaç gündür yemiyor / Biraz et biraz meyva isterler."**

Her yazı dizisi, değişik kişilerce de yazılmış olsa, birtakım kalıplara yerleşiktir. Fakat ben, Behçet Hoca'nın yaşadığı semtlerde, onu tanımış, onunla aynı çağda yaşamış olmanın sonsuz onuruyla gözyaşı döktüğümünden, bu kalıplara ille bağlanmak ihtiyacını duymadım. Ve sessizce merdivenlerden inerken ve yaşadığı son evin önünden geçerek İhlamur eteklerindeki yeni pazar yerine doğru yürürken, geçen kışı, o rüzgârlı aralık gününü, hep sessiz, hep içe dönük bir cenaze törenini aklımdan çıkaramıyorum. "Eski Sokak" ile "Temmuz Tikleri"ni güzellikle bağlanmış bir şiirin son sözleri gibi düşünüyorum. Ve hâlâ Beşiktaş'ın daracık bir sokağında Behçet Necatigil'le karşılaşılıyor; onu ne çok özlemiş olduğumu hissediyorum. Bu kez nedense elini öpmek istiyorum. (1)

■ NECATİGİL'İN ŞİİRİNDE SES VE SÖZ

Garip şiirinin bir özelliği de, kendinden önceki şiirin alışılmış, ağıdalı söyleyişine karşılık sade, yalın bir dil kullanmasıydı. Orhan Veli, Garip'in önsözünde, "Basitlikle iptidailik; ikisi de, sanat eserine hakiki güzelliği getirirler" diyordu. Kısalık, yalınlık, özsöz giderek o şiirin tek belgesi durumuna geldi. Yeni bir şiir dili olarak, şiirimizde önemli bir devrimin gerçekleştirilmesinde büyük katkısı olan bu özellik, şiirin özüne de sıçrayınca zararlı bir öğeye dönüştü. Ağacın içindeki kurt gibi, Garip şiirinin ölümünü getirdi. Özde, içerikte sadelik, hafflik olarak algılanmaya başlayınca şiirin içi de boşalmış oldu. Behçet Necatigil, 1940 şiiri üzerine bir yazısında bunu şöyle söylüyor: "O şiirin eskiyen kısmı, sadece bir tespit, bir tarif, bir enstantane olarak bir zaman parçasını, bir "an"ı gösterdi. Geçici bir yaşama sevinci, günlük notlar gibi eter uçuculuğunda bir temel, o şiiri çıkmaza götürdü."

Garip şiirinin usta şairleri, başta Orhan Veli, bu tehlikenin farkına kısa zamanda vardılar ve şiirlerine yeni çıkış yolları aradılar. Böylece kendi şiir çizgilerini de başkalarından ayırarak kalınlaştırmayı bildiler. Necatigil de, Garip şiiriyle kısa bir yol arkadaşlığından sonra kendi yolunu tuttu, ama bir farkla: Kısa, yalın, sade söyleyiş, onun şiirinde sonuna kadar temel öğelerden biri olarak kaldı. Ne var ki, başlangıçta bütün şairlerce, eski şiire bir tepki, bir başkaldırı olarak başvurulmuş sezgi halindeki bu yalınlık, sadelik öğesini Necatigil, bilinçli olarak geliştirmeyi, onu öykünülmesi güç, öykünülünce sırttan, kendine özgü bir şiir dili haline getirmeyi bildi. Sonunda "Necatigil Şiiri" gibi güzel bir ada çıktı ortaya. Şiirin araç ve gerecinin dil ve sözcükler olduğunu çok iyi bilen bir şair olarak Necatigil, baştaki yalınlığın, sadeliğin bir amaç değil, ancak gerçek şiire varma yollarından biri olduğunu da göstermiş oldu böylece. Nitekim çok sonraları, 1973'te, "yalın şiir, bilgiden yoksun şiir, tek yönlü şiirdir. Oysa şiir, kesin bir açıklama, bir bildiri değildir; şaşmaz doğru, doğrultu değildir, tek yön değildir. Dilediğimiz yollara, yolculuklara açık, çeşitli yönlerdir, türlü doğrultulardır" diyerek "yalın" sözcüğünün başlangıçtaki dar algılanışına karşı çıkacaktır.

Anlayabildiğim kadarıyla, Necatigil'in şiiri, sözcüğe, sözcüğün kullanım ve anlam zenginliklerine, olanaklarına, kimi yerde susmalar olarak beliren ses öğesine dayanıyor. Sonuçta, "Ben mum alevinde pervane gibi hep aynı odakta yazdım şiirlerimi" dese bile, bir tek odakta yazılan bu şiir, tekdüzelikten uzak, "ben" in içindeki o koskoca dünyayı bütün zenginliğiyle ortaya koyuyor.

Bunu nasıl yapıyor şair?

Bir şiirinde şöyle söylüyor:

"Bilmem sizde olur mu, yadırgarım bazan / En bilinen sözcükleri / Örnek: Gömülmek, gömü / Birini anlıyorum, bir servet mi öteki?"

Sözcüklere, ilk buldukları günkü gibi yabancı, uzaktan bakabilmek... Sözcüklerin içinde gizli anlam olanaklarını yakalayabilmek...

Onun, şiirin gizlerinden biri budur. Bir dizede bir sözcüğün değişik anlamlarını sezdirecek biçimde kullanılışı, şiiri değişik biçimlerde okuma olanağı sağlar. Örneğin, son şiirlerinden birindeki şu dizeler: **"Ömrümüz süredursun / Hayallerin peşini."** Birinci dizede geçmek anlamında kullanılan **"sürmek"** eylemi, ikinci dizenin okunmasıyla **"izlemek, ardından gitmek"** anlamlarını da kazanarak değişik bir okuma olanağı sağlar bize. Yine, **"Belki hepsi sizin gibi / Yalnız kediler"** dizelerinde, **"yalnız"** sözcüğünü sıfat anlamıyla mı alacağız, yoksa belirteç anlamıyla mı, ortada kalırız; sıfat anlamıyla alırsak kedileri nitelemiş oluruz, belirteç anlamıyla alırsak **"kediden başka bir şey değiller"** gibi değişik bir anlama varırız.

"Sınıf Değiştirmek" adlı şiirin iki dördlüğünde, "sınıf" sözcüğünün iki anlamda nasıl kullanıldığını görelim:

"Önemli mi geçmemiz / Kalalım / Sınıfımızı seviyoruz / Yeter ki çalışalım. / Üste / Burada duralım / Çıkan çıksın / Yeter ki alçalmayalım."

Necatigil'in kitap adları bile sözcüğün tek anlamlılığına bir karşı çıkış gibidir: **Arada, İki Başına Yürüme, Zebra, En/Cam, Kareler Aklar, Bile/ Yazdı. Arada** kitabının adı için şunları söylüyor: "İlkin ismi üzerinde durulmuş! Bir kere bu, arada-sırada ikizlemesinin kısaltılmışı, yani bir zaman zarfı değildir. İki durum ya da şey arasında kalan, yaşanan şeylere, durumlara bölünmüş bir insanın hali belirtilmek isteniyor. Örsle çekiç, yerle gök, hastalıkla sağlık, evle sokak arasında..."

Bir başka kitabına koyduğu **Zebra** adını açıklığı daha da ilginç:

"Bu kitabımdaki şiirlerle zebanın ilişkisi şu: Zebra, Afrika dışı ülkeler için, hayvanat bahçelerinde, sirklerde göstermelik bir hayvandır. Uygur ülkelerinde, tel örgüler içinde, yarı alay, yarı acıma, seyrettikleri bir hayvan. Benim görüşümle her sanatçı da, değişik çevreler, ortamlar için, az çok bir tel örgü yaratıcıdır, terbiye edilmek istenen bir hayvandır. Olduğu yere intibakı imkânsız, siyah-beyaz karşıtlıklar, paralellikler arasında tedirgin bir yaratıcıdır."

Düzyazılarını topladığı tek kitabı **Bile/Yazdı'nın** başında bu adın hangi anlamlara gelebileceğini açıkladıktan sonra, şiirinde sözcük kullanımına ilişkin önemli ipuçları verecek şu sözleri söylüyor:

"Bu beylik bilgiler, sadece sözcükleri tek anlama almaya, akla ilk gelen veya en yaygın anlamında kullanmaya, görmeye alışmış olanları biraz uyararak için tekrarlandı. Bilenler bağışlasın!"

"... şiiri düşündürücü yapan şey, kimi sözcükler arasında, belki hemen görülemeyen hesaplı bir örgüdür, dikkatli bir trafiktir" diyor Necatigil.

Ölümünden önceki son dizeleri olduğu söylenen şu kısacık şiiri ilk okuduğum günden bugüne hâlâ çözemedim; çözmek de istemiyorum zaten. Her okuyuşumda başka anlama alıyor, başka tatlar alıyorum. Şiir şu:

"Çit yok bellekte / Acı anıları ilerlere kaçırmıştır / Çocuklarını kurtaran bir anne gibi"

Şimdi, bir hastalık durumu söz konusu olduğuna göre, "acı anıları ilerlere kaçıran" bellek midir, yani "acı" sözcüğü anıların sıfatı mıdır; yoksa bellek suskun olduğuna göre, anıları ilerlere kaçıran "acı" mıdır, yani bir ad mıdır acı?

Çok çeşitli okumalara aday bir başka şiir de şu:

"Bir kâğıt günleri, bir kalem elinde / Bekler dönüşlerinizi / Hep böyle hatırlayın / Günü dolup ölünce."

Araya yerleştirilen "günleri" sözcüğü, "Bir kâğıt bir kalem elinde" gibi daha az şiirli bir düz anlamı bozarak şiire çok anlamlılık ve değişik okuma olanağı kazandırmış olur.

Bu çok anlamlılık ve değişik okuma olanağı, kimi zaman da duraklamalar, boşluklar, susmalar, (-), (/) gibi işaretlerle kazandırılır şiire. Bu da bize Necatigil'in şiirinde sesin ne denli önemli olduğunu gösterir. Necatigil, "şiirin bazı boşlukları, kopuklukları, eksikleri olursa, daha çok şeyi aynı anda anlatabileceği" inancındaydı. "Şiir, bir sorun, bir durum üzerinde ölçülü konuşan, susunca da bizim düşünmemizi bekleyen bir olgundur, bir kıvamını bulmadır" derken, bir başka şairle, Eugene Guillevic'le hemen hemen aynı şeyleri söylemektedir: "Şiiri şöyle tanımlayabilirim: Sessizliğin ve sözün düğünü."

Bu sessizlik bazen susma, söyleyeceği şeyden vazgeçme gibi görünür; ama sözün gerisini anlayabilmemize yetecek kadar ipucu verilmiştir aslında:

“Giderim, adım / Bu önemli değil de / Belki başka sefere / Yaşadığımız bu kadar az.”

Kimi zaman, açıkça değişik okumaları önerir bize:

“Kapamış önünü devrik bardağ / Deyişiriz: Çok erken / Biçilmemiş ekinler yerde / Kırılmış... tır/pan.”

ya da, “Daha hangi söz...deler” örneğinde olduğu gibi; ya da Zebra’da olduğu gibi.

“Zebra! / Bir sirkten ötekine gez / Dirilirim, -diriniz.”

Necatigil’in şiirinde sesin önemli olduğunu söylemiştim. Necatigil hemen tamamlıyor bunu: “Şiirdeki ses ve görüntü ayarlaması, televizyondaki gibidir. Aletin içindeki çapraşık parçaların sağlıklı düzenine, bütünlüğüne, işlev uyumuna bağlıdır. Parazitleri önlemek, düz yazıda bile kullanılmayacak sözcük dizilerine karşı uyanık olmakla mümkündür. Ve parazit dediğimiz şey, okuyuşuna göre ya netleşir, yok olur ya da büsbütün kulağı tırmalar. Şiir, okunuş yöntemini kendisi hatırlatır. Görüntü daha çapraşık bir sorun. Görüntü kavramında yalnız hayalleri, simgeleri değil, içyapı özelliklerini de şiin içine katıyorum.”(2)

■ ODASI DÜNYADAN BÜYÜK

Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Hâşim üzerine yazdığı bir denemede, Hâşim’in hayatı “kasten daralttığından” söz eder ve “Hâşim gözleriyle, galiba biraz da derisiyle yaşardı” der.

“Hayatı kasten darlaştırmak!” Bu söz, sanırım, Ahmet Hâşim’den çok, Behçet Necatigil’i anlatıyor, onu betimliyor gibidir.

Gerçekten de öyledir. Necatigil, hayatını, belki de daha öğrencilik yıllarından beri, eviyle okulu arasına sıkıştırılmış, sadece, çok sınırlı sayıda arkadaşları ya da dostları ile birlikte olmuş, hayatını eviyle, -belki de daha doğru bir deyişle- odasıyla sınırlandırmıştır. Necatigil’in odası, onun zaten iyice darlaştırılmış olan kamusal hayatına karşı, özel hayatının içine yerleştiği alanı belirler. Ve tuhaf bir karşılıklı çıkar karşımıza. Dünya, yani Behçet Necatigil’in kamusal hayatının gerçekleştiği alan, olanca genişliğine ve insana sunduğu sınırsız deneyimlerine karşın, alabildiğine daraltılır ve öğretenlik ya da öğrencilik ettiği okullarla ve bir iki kahve ya da içki evi ile sınırlanırken; oda, yani Behçet Necatigil’in özel hayatının gerçekleştiği alan, olanca darlığına ve insana sunduğu son derece sınırlı yaşantı deneyimlerine karşın, alabildiğine genişletilir. Hiç abartmadan söyleyeyim; Necatigil’in odası, Dünya’dan büyüktür.

Dünya’dan büyük bu odada hayal gücü görüntünün; imge, algının yerini almıştır. Ve bu tekdüzelikte, değişmeyen eşyalar, eski ilaç kutuları, kâğıtlar, kitaplar, sigara izmaritleri ile tepeleme dolu kül tablaları (tablalardaki küllerin, kâğıttan yapılmış külhülle doldurulması törensel bir titizlikle yapıldı) saat, ucu iyice sivriltilmiş kurşun kalemler, odaya sığabilmek için özellikle küçük olması istenmiş metal masanın çekmecelerindeki tıksık tıksık zarflar, içinde sarı leblebilerin bulunduğu eski bir kavanoz (hoca, leblebiyle içmeyi severdi), bir bardak, votka şişesi, artık üretilmeyen ilaçların prospektüsleri (özenle saklanmış) bir kitabı paketleyecek uzunlukta, ama yumak yapılmış sicimler (kendisine gönderilen kitapların paketlenmesinde kullanılan sicimlerdir bunlar) ve kızlardan birinin (Selma, Ayşe?) ilkökul resim defterinin bir yüzü kullanılmamış olan yapraklarına yazılmış şiir müsveddeleriyle dolu dosyalar ve yine kitaplar arasında geçen تنها yaz saatleri.

Bu görünüm hiç değişmedi. Behçet Necatigil, odasına girenlerin bile ezberle bildikleri ve yerleri hiç değişmeyen bu eşyalar arasında, saadeti eşyada,

eşyanın düzeninde bularak; hayatı daraltarak, ama derinleştirerek yaşadı.

Kuşkusuz, tekdüzelikte, insanın imgelemine kıskırtan bir şeyler olmalıdır. Hep aynı şeyleri gören ve hep aynı şeyleri duyan bir insanın kendi dışındakilerle değil, içe doğru bir derinleşmeyle yaşamasıdır bu. Necatigil de odasını varlığının çeperi, bedeninin derisi gibi yaşadı. Odası, varlığının sınırdı onun...

Demek ki büyük şair olmak için büyük hayatlara gerek yoktur. Sadece Hâşim midir hayatı kasten daraltan? Mallarme de öyle değil midir? “Dünya, bir kitap olmak üzere vardır” diyordu Mallarme ve Necatigil, “her aşktan geriye kaç şiir kalır, ona bakalım!” diye uyarıyordu genç öğrencisini. Gözlerini kısıp (ağzındaki sigaranın dumanındandı bu!) bir elinin parmak uçlarını kemerinin arkasına sokarak pencereden bakma saati geldiğinde, Dünya’ya bir şiiri okuyormuş gibi bakardı. Sanki üzerine “terk” yazıp bıraktığı ve yayımlamadığı şiirleri gibi (ki, daha sonra biz, Ali Tanyeri ile birlikte bulduğumuzda onları, çok şaşıracaktık; çünkü yazıp yayımlamadıkları, yazdıklarının neredeyse üç katıydı!), odasını “terk” eder, sokağa çıkar, Ali’yi ya da Kamuran’ı bulmak için Cerrahpaşa’ya yönelirdi, çoğu kez cumartesi... Ve sıkılır, onları da “terk” ederdi. Odaya ve eşyalarına yeniden dönmek üzere...

Şiirinde bütün yaşantılar vardı. Gündelik hayatın basit yalınkat görünen nesnelere, haydi fenomenolojik bir dile getirişle söyleyeyim, “paranteze alındıklarında” bir büyüsellik edinirler. Bir su deposu, bir dosya, alelade nesnelere, bir insanlık durumunu belirten istiareler olurlar, kendi özyüklerini bularak...

Necatigil, nesnelere, eşyanın, insanı imlediği bir katmanda arıyordu şiirini; aşk, bir oku kırmadan gerebilmek miydi? Ölüm, bağlanıp bir depoya atılan bir dosya mı? Hastalıklar (onlar hayatı haram ediyorlardı), bir deponun delinmesi miydi? “Ah nereden delinir ilk bu depo, bilirse?” Ama bilinmedi işte; bilindiğinde de iş işten geçmişti artık!

O ‘terk’ etti; ama şiir ‘terk’ etmedi bizi... (3)

■ ŞAİRLERE ÖLÜM YOK

İlk karşılaşmamız. Cennet bahçesi. Sıcak bir ilkyaz günü... Masada şairler, dostlar... Sessiz, utangaç... Zonguldak’tan yeni mi gelmişti? Kabataş Lisesi’nde edebiyat öğretmeni... Öğrenim gördüğü lisede... O gün pek az konuşmuştu. Daha çok, yeni tanıştığı bizleri dinlemişti. Şakalarımızdan, takılmalarımızdan pek hoşlanmamış gibiydi. Bir çeşit yadırgama içindeydi. Yıl 1945. Son karşılaşmamız. Cerrahpaşa Hastanesi. Cahit Külebi, Sami Karaören’le beraberiz. Bir koğu yatağı... İlaçlar, kâğıtlarla dolu bir masacık. Kitaplar elbet. Şiirler... Kaç gün daha yaşayacak? Bunu biliyor mu? Gülüyor, her zamanki gibi konuşuyor bizimle. En eski arkadaşı Külebi. Ta Yüksek Muallim’den bu yana... Kaç yıl? Altmış yıl mı? Daha fazla...? Eski yazılarla çiziktirilmiş o satırlar yeni şiirleri miydi? Ardında bıraktığı, sonra Söyleriz başlıklı kitapta toplanan şiirler mi? Zordur söz bulmak böyle anlarda. Yine de bir şeyler anlatılır. Gülerek, gülmeye çalışarak... Sonra yatağından kalkıp bizi dış kapıya kadar geçirmesi, bir sonsuz ayrılmanın belirtisiydi elbette.

Bir Boğaz vapurundaydık. Yaz dinlencesinin başlangıcı. Püfür püfür esen rüzgâr... İlle de Sarıyer’e gelmemi istemişti. Bir süre için Sarıyer Ortaokulu’nda ders veriyordu. O gün okulda ilkyaz töreni varmış. Bir iki güne kadar okullar dinlenceye girdi girecek. Ne güzel yerdeydi bu okul! Öğrenciler, öğretmenler bir bayram günü havasındaydı. Şarkılar, kaynaşma, arkadaşlık... Öğretmenlerle tanıştık. Necatigil’in en çok ilgilendiği bir bayan öğretmen vardı. Yanımızdaydı, bizimle ilgileniyordu o da. Edebiyat sever, şiir

sever bir Türkçe öğretmeni. Limonatalar, pastalar... Okulun bahçesi kademe kademe yükseliyordu. Geziyorduk birlikte. Bir ara onları yalnız bıraktım. Bile bile yaptım. Bir ilgi vardı çünkü karşılıklı. Dönüşte vapurda Necatigil, günün havasını veren taşlamalar söylüyordu. Mutluluğu okunuyordu. Çok geçmedi, o bayan öğretmen, Bayan Necatigil oldu. Vişnezade'deki kocaman ahşap evdeydik. Nikah memuru gelmişti. Necatigil'in tanıdığı olmanın sevincini hep duyarım. Bir süre sonra taşındığı başka bir ahşap evde kutlamaya gidişimi...

Tekli yaşamdan, şair yalnızlığından, o hep bir suç işlemiş gibi durmalardan kurtulup, bir ev, bir eş, daha sonra da bir çocuk, iki çocuk sorumluluğunu yükleniş. Kabataş, Beşiktaş arası gidip gelme. Haftada bir gün bizlerle Suna Pastanesi'nde, Haylayf'ta, Elit'te birlikte olma. Sait Faik, Salah Bırsel, Dağlarca, Naim Tiralı, Fahir Onger ve öteki yazar, şair dostlarla... O günlerde bana piket oynamayı öğretmişti. Dostlar bezikte vido çekerken, biz bir yanda piket oynardık. Nasıl oynandı o? Kırk beş yıl önceden kalan anılar, işte böyledir yarım yamalak.

Şiirine en yakışan şairlerin başında gelir Necatigil... Duyarlıdır, ama bunu göstermekten kaçınır. İçinde fırtınalar kopar, ama bunu göstermez. 45'li yıllardan kalan bir şiirinde söylediği gibi **"Ölüsünü göstermeyen cins kediler gibi uzağında / Hayalimde ufak bir yuva kuruyorum / Sonra yaşamak zorluğu geliyor akla / Dikkat kapılma aşka diyen sesler duyuyorum"**.

"Saklı su" dur o, bir şiirinde yazdığı gibi! Gözlere görünmek istemeden akar. Güzel çiçeklerin dibinden, içten içe sizi kendi dünyasına götürür. Her şairin, daha doğrusu duyarlı her insanın içinde kördüğümlemiş bir korkunun içinde. Ölümle şöyle eğlenir: **"Uzayaçağa benzer / Tutuştuğumuz lades / İşi gücü bırakıp / Mezarlığa bakan bir ev tuttum / Ölüm sen beni aldatamazsın / Aklımda!"**

Anılar üşüşür birbirini iterek. Kırk yıla yaklaşan bir dostluğun sararmış yapıtlarında inci tanesi gibi parlar o birliktelikler. İşte Zonguldak gezisi, Bedri Rahmi, Özdemir Asaf, Necatigil... İşte edebiyat matineleri... İşte Kabataş Lisesi'ndeki sınıfı... Öğrencileri; Hasan Pulur, Hilmi Yavuz, daha ötekiler. Yüzlerce, belki binlerce...

Bir şiiri vardır, hep yinelerim gökyüzüne, yıldızlara baktığım geceler:

"Seni karanlıkta yatırıyorlar / Korkuyorsun gecedan / Bakıp bakıp pencereden / Yatağına sokuluyorsun" diye seslenir gökyüzündeki yıldızlar. Avutur, yüreklendirir. **"Ben hep eski yerimdeyim biliyorsun / Hava açık olduğu zamanlar / Beni seyrediyor seviniyorsun"** der. Zaman akıp geçecektir, hani o eski ünlü şarkıdaki gibi **"Sevişmek ah ne hoştur yıldızların altında."** Hoştur, güzeldir; ama çocuklar büyüyecektir, gelecek bambaşka bir biçim alacaktır. Ama yatağında büzülüp pencereden parlayan yıldızları seyreden çocuk yine de umutsuz olmamalıdır. Necatigil o gökyüzündeki yıldızlar adına konuşur çocukla, belki kendisiyle:

"Seneler geçip gider, büyüsün / Bir gün olur hepsi biter. / Endişeler, o çocuk üzüntün / Hepsi biter. Aydınlanır senin için geceler / Güneş gibi görünürsün. / Biraz sabır, küçük çocuk, biraz sabır / Ama Allah'ın koyduğu yerde / Yıldızlar her zaman yalnızdır".

Sigarası düşmezdi dudağından. Biri söner sönmez bir yenisi yakılırdı. Şu sigarayı bir türlü sevemedim. Gençliğimde ben de bir süre dadanmıştım. Dudağımda, elimde sigarayla çekilmiş resimlerime bakarken "Acaba bir oyun muydu, bir gösteri miydi?" diye düşünürüm. Necatigil de, Reşat Nuri gibi sigarayı dost sayanlardandı. Ama o dost, zamanla öldürücü düşman kesildi. Yedi bitirdi akciğerini...

Bir güzel an. Karaören'in evinde bir dost sofrası. Sabahattin Kudret, Lütfi Özkök, Behçet Necatigil elinde yine sigarası, yüzünde alaycı mı, hüzünlü

mü, mutlu mu olduğu anlaşılmayan bir gülüş... Zamandan çalınmış anlardır fotoğraflar. Solsalar da, kararsalar da o anları yaşatırlar. Başka bir resim de, Taksim Anıtı önünde; Necatigil, Tiralı ve Alp Kuran... Nedense hiç değişmez Necatigil'in fotoğraf duruşları. Hep kendisidir. Kimseye benzemez. Oysa çoğu kişi fotoğraftan fotoğrafa başka bir kişilikle görünür; ama o değil.

Bilmem Behçet Necatigil Sokağı'ndan geçtiniz mi? Beşiktaş'ta bir yer. Şair orda bir ahşap evde birkaç yılını geçirdi. Yoksul bir sokaktır. Oysa adı Beşiktaş'ta bir caddeye, bir meydana da verilebilirdi. Ama o sokaktı, o evdi Necatigil'in şiir dünyasına yakışan, şairin kimliğinde yer eden.

Ölümünden sonra yayımlanan **Söyleriz** adlı kitabında Necatigil'in kişiliğini en doğru belirten şu dizeler:

"Biz de gittik, önemli mi? Bizim de şiirlerimiz / Çevrildi. / Batı dillerine."

Bir batılı geçtiğim çizgilerden / Geçmedikçe / Ne kadar anlar beni / Sirklerde zebra."

Eğlencelik arar gibi / Okuyacaksa beni / Kalsın istemem ondan gelecek / Hayır."

Ben kendi yurttaşlarıma / Anlatamıyorsam derdimi / Kalsın / Kalsın daha iyi!"

Her dostun gidişi bir boşluk açar yüreğimizde. Hele günler geceler geçirdiğimiz, yazdıkları yaşadıklarıyla özdeşleşmiş olduklarımız. Anılar birbirini itiyor. Bir savaş! Ben öne çıkmalıyım diyen diyene! Bir yaşam boyu sürecek bu içimdeki savaş...

Size seslenmiş son şiirlerinden birinde. Size, bize, kendine... Şairler hep seslenirler bir boşluğa. O boşluklar ancak böyle dolacaktır. Bir anlam kazanarak...

"Ölümümde odaya doluşmayın / İçeriye girmeyin / Ne olacak gireceksiniz de / Gitsin / Gitsin bekleyin."

Daha belki ben oradayımdır, girmeyin / Tozlanın hele her şey / Görülsün istemem, nelerim varmış. / Merakınız zaten geçer, üzülmeyin."

Yanlış yerde bir kitap / Rastgele konmuştur / Yeri orası mıydı? Hemen not düşmeyin."

Sağken öğrettikleri / Bir mendili bir yerde / Ele verir birinizi / ÖLÜMÜ DE BİR DERS UNUTMAYIN"(4).

Kalın sağlıcakla...

Kaynaklar

1. Selim İleri, *Milliyet Sanat Dergisi*, Aralık 1980
2. Mehmet H. Doğan, *Milliyet Sanat Dergisi*, Aralık 1989
3. Hilmi Yavuz, *Cumhuriyet Gazetesi*, 16.5.1991
4. Oktay Akbal, *Milliyet Gazetesi*, 5.9.1993

Prof. Dr. İskender Sayek

Bir insanın yaşam öyküsünün böyle bir amaçla istenmesi çok onur verici diye düşünüyorum. Bu onuru bana verdikleri için, Prof. Dr. Selçuk Özarmağan ile Prof. Dr. Yeşim Erbil'e teşekkür ederim. Bir insan için en önemli olan nokta, özetlediği yaşamdan mutlu olması ve geriye baktığında pişmanlık duymamasıdır. Şunu özellikle belirtmek isterim: Bugüne dek yaptığım her şeyden mutlu oldum ve kendi adıma yaptıklarımın hiç pişman olmadım. Tüm

yaşamımda, belirlediğim çizgimden ödün vermeden akademik yaşamımı sürdürmeye çalıştım.

Yaşam Öyküm

1944 yılında İskenderun'da doğdum. İlkokulu o zaman İskenderun'un iki ilkokulundan birisi olan, annemin de Fransızlar döneminde okuduğu Mithatpaşa İlkokulu'nda okudum. İlkokul sonrası bir yıl İskenderun Ortaokulu'nda okuduktan sonra, ailem benim Talas Amerikan Ortaokulu'nun sınavlarına girmemi sağladı ve orta öğrenimimi Kayseri'nin bir ilçesi olan Talas'ta yatılı olarak tamamladım. 1956 – 1960, yaşamımda çok önemli bir dönemdi

17 Ağustos 1999 Marmara Depremi - Adapazarı

diye düşünüyorum. Kişiliğimin şekillenmesinde, ortaokuldaki öğretmenlerimin ve insanı yaşama hazırlayan eğitim dışı etkinliklerin çok katkısı oldu. Arkadaşlığın, daha doğrusu dostluğun, değerle-

re önem vermenin, dürüstlüğün, mütevazı olmanın, az şeylerle mutlu olmanın, sistematik olmanın, paylaşabilmenin, ülkesini ve insanları sevmenin ve daha birçok özelliğın tamamen algılamaya yoluyla içselleştirildiği bir dönemdi. Daha sonra aynı felsefe ile, Tarsus Amerikan Koleji'nde lise eğitimi... 1963 yılında liseden mezuniyet... Orta ve lise eğitim döneminden olan arkadaşlık ve dostluk duygusunun, aradan çok zaman da geçse aynı yerden başlaması çok anlamlı.

1963 yılında, bir yıl dış hekimliği eğitimi aldıktan sonra 1964 yılında Hacettepe Tıp Fakültesi'ne başladım. Yaşamımı tamamen değiştiren bir dönemin başlangıcı... Lisede çok da başarılı bir öğrenci değilken, Hacettepe Tıp Fakültesi'nde oldukça başarılı geçen bir eğitim dönemi...

Ailece keyifli bir yaz günü...

Bunu etkileyen çok faktör vardır. Bunların arasında, kimbilir, belki de bir yıl dış hekimliğinde okumam sayılabilirse de, kanımca en önemli faktör Hacettepe Tıp Fakültesi'nde verilen eğitim sistemi idi. Bize nasıl öğreneceğimizi öğreten, bizimle bire bir ilgilenen hocalar... Eğitime sistematik yaklaşım, formasyonumuzda önemli rol oynadı. Benim açımdan tabii ki en önemli nokta, daha sonra eşim olan Füsün'la tanışmam oldu. Bu tanışma, benim akademik yaşamımı şekillendirmede her dönemde çok önemli rol oynadı. 1970 yılında, Hacettepe Tıp Fakültesi'nden mezun oldum ve Genel Cerrahi Anabilim Dalı'nda uzmanlık eğitimime başladım. O dönemde Hacettepe'de genel cerrahi uzmanlık eğitiminin birinci yılı, "temel bilimlerde rotasyonlar" şeklinde yapılandırılmış bir doktora programını kapsıyordu. Şimdi geriye baktığımda, o bir yılın benim araştırmaya bakışımı etkilemiş olabileceğini düşünüyorum.

Haziran 1971, yaşamımda yeni bir dönemin başlangıcıydı. Füsün'la evlenmiş ve Amerika'ya uzmanlık eğitimine başlamak üzere gitmiştim. New York Üniversitesi'ne bağlı, Buffalo General Hospital'da genel cerrahi internliğüne kabul edilmiştim. İlk nöbetimi çok iyi hatırlıyorum. Nöbet odasına gecenin bir vakti gidip güzel bir nöbet geçirmiştim. Sonradan, baş asistan bana "dün akşam sen nöbetçi değil miydin?" diye sorduğunda iş anlaşılıyordu. Meğer nöbetçi asistanın hangi nöbet odasında yattığını santrale bildirmesi gerekiyormuş. O gece baş asistan benim yerime nöbet tutmuş gibi olmuştu. Neyse ki daha sonra böyle bir hata işlemedim. Amerika'da ihtisasa başlarken, o zamanki Hacettepe'den gözlemlediğim tek farkı, malzemelerin; enjektörlerin, intravenöz kateterlerin tek kullanımlık olması ve "cerrahi yoğun bakım" kavramı idi. Bu nedenle çok yabancılık çektiğimi söyleyemem. Bunun temel nedeni, çok değerli hocam Prof. Dr. Yılmaz Sanaç'ın da Buffalo General Hospital'da cerrahi uzmanlık eğitimini yapmış olması ve eğitim programının aynısını Hacettepe'ye getirmiş olması idi. O

dönemde, Amerika'da asistanlık eğitiminde piramit sistemi vardı. On beş kişi olarak başladığımız internülüğün ertesi yılında 8, sonra da 5 kişiye inmiştik ve eğitimimi aynı kurumda bitirme şansını elde etmiştim. Rekabeti yüksek bir süreçti bu tabii ki; ancak 5 yıl

Füsün ve İskender Sayek

boyunca hocaların sizi daha iyi tanıması sağlanıyordu. Çok verimli olduğumu düşündüğüm bir eğitim aldım. O zaman Genel Cerrahi Departman Başkanı Prof. Dr. John Siegel'in bilimsel kişiliği, disiplini ve yanı sıra gerçek bir rol model olması, cerrahi kişiliğimin oluşmasında çok önemli bir etki yarattı. Dr. Siegel'in dışında, eğitimime önemli katkı sunan birkaç hocam daha oldu. Halen hepsini minnet duygularıyla anarım. Amerika'da bulunduğumuz sırada, şimdi Bilkent Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan büyük kızımız Selin doğdu ve aile olmamızı sağladı. Füsün da, anestezi ihtisasını tamamladı ve 1976 yılının Haziran ayında uzmanlık eğitimini tamamladıktan sonra Türkiye'ye döndük.

Benim için dünyanın en tatlı varlığı...

Türkiye'ye döndükten sonra, önce Ankara'da kısa dönem askerliğini tamamladım. O sırada uzmanlık sınavına girdim ve Aralık 1976'da Hacettepe Tıp Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaya başladım. 1977'de küçük kızımız Aylin dünyaya geldi. Ailemiz tamamlanmıştı. 1980'e kadar terörün yarattığı sıkıntıları yaşadık. Tam bir harp cerrahisi yapıyorduk. 1981'de doçent oldum. YÖK'ün kurulması ile, doçentliğe atanabilmek için başka bir üniversiteye gitmek gerekiyordu; ancak ben başka bir üniversiteye gitmeme kararında olduğum için, yardımcı doçent kadrosunda çalışmayı sürdürdüm. 1988'de profesör olarak atandım. 1991'de Genel Cerrahi Anabilim Dalı Başkanlığı'na seçildim. Bu dönemde değerli hocam Prof. Dr. Yılmaz Sanaç'ın desteğini unutamıyorum. Anabilim Dalı Başkanlığı'ndan 2007 yılında kendi arzumuyla ayrıldım. Hacettepe Genel Cerrahi'de çalışma arkadaşlarımla yaptığımız çalışmalardan dolayı, önce TÜBİTAK Teşvik Ödülü, daha sonra Eczacıbaşı Bilim Ödülü'nü aldım.

Genel cerrahideki çalışmalarımın yanı sıra tıp eğitimine ilgi duydum. Bunda en büyük neden, bir başka değerli hocam Prof. Dr. Doğan Taner ve sevgili eşim Füsün Sayek'in beni cesaretlendirmeleriydi. Ayrıca Füsün ile birlikte, Türk Tabipleri Birliği'ndeki çalışmalar, eğitim alanında ülke düzeyinde dernekler bazında bir farkındalığa yol açtı. 1991 - 1994 yılları arasında, Hacettepe Tıp Fakültesi Dekan Yardımcılığı'nı yürüttüm. Daha sonra da, 1999 - 2006 yılları arasında, Dekanlık görevini üstlendim. Bu dönem benim için çok önemli idi; çünkü tıp eğitimi ile ilgili edindiğim deneyimleri uygulamaya dönüştürecek bir fırsat yakalamıştım. Beni fazlasıyla mutlu eden bir dönem geçirdim. Tıp eğitiminin niteliğini geliştirecek adımları atıyordum. Tıp Sağlık Eğitim Konseyi aracılığı ile, tıp eğitimi ile ilgili birçok çalışma başlattık. "Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi" için çekirdek eğitim programı oluşturuldu. Daha sonra "Ulusal Tıp Eğitimi Akreditasyon Kurulu" çalışmalarını başlattık. Bu kurulun ilk başkanlığını üstlendim. Mezuniyet öncesi

tıp eğitimi standartlarını belirledik ve akreditasyon süreçlerini bir ekiple başlattık. Türkiye'de tıp eğitiminin niteliği için çok önemli olan bu adım, toplumun daha sağlıklı olmasını sağlayacaktır. 2006 - 2010 yılları arasında, Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi üyeliği yaptım.

Bu kadar yoğun uğraşlar arasında, 2004 yılında Selin bize bir torun getirdi. Dedeliğin tüm güzelliklerini yaşattı Can Böke... Ancak 2006 yılı sonuna doğru akademik yaşamımın en büyük destekçisi ve her kademesinde önemli katkılar sunan 42 yıllık hayat arkadaşım Füsün'u, meme kanserinden kaybettik. Bu tüm yaşam planlarımızı altüst etti.

Meslek yaşamımın 40. yılını doldurduğum bugünlerde geriye baktığımda beni en çok mutlu eden çalışmalarım olarak, gerek ulusal gerekse uluslararası meslek örgütlerinde yaptığım çalışmaları görüyorum. Avrupa Cerrahi Enfeksiyon Derneği üyeliğim, Türkiye'de "cerrahi enfeksiyon" kavramını yerleştirmemde çok önemli bir rol oynadı.

Cerrahi enfeksiyon konularında yaptığım çalışmalar , Avrupa Cerrahi Enfeksiyon Derneği'nin başkanlığını yapmamı sağladı. Ulusal düzeyde önce Ankara Cerrahi Derneği Başkanlığı, daha sonra Türk Cerrahi Derneği Genel Sekreterliği ve sonrasında dernek başkanlığı benim için farklı dönemlerdi. En azından kendimce doğru olduğunu düşündüğüm ve Türkiye'de cerrahide niteliği yükseltmeye yönelik çalışmaları yapmama araç oldu. Cerrahi eğitim niteliğini yükseltmeye yönelik çalışmalar, en zevk aldığım çalışma alanıydı. Ulusal düzeyde bir şeylerin değiştiğini görmek, motivasyonumu çok etkilemiştir. Şüphesiz bunlardan en önemlisi, Türk Cerrahi Yeterlik Kurulu'nun (Board'un) kurulmasıydı. Ancak bu çalışmalarda ekip çalışmasının önemi büyüktü. Bu alanda destek veren tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Ulusal düzeyde tıp eğitimi niteliğini artırmaya yönelik birçok çalışmam, Türk Tabipler Birliği'nden edindiğim deneyimlerle gerçekleşti. Önce "Sürekli Tıp Eğitimi" ve "Sürekli Mesleki Gelişim Kredilendirme Sistemi"ni kurduk. Bu sistem 1994 yılında kurulduğunda, Avrupa'da birçok ülkede yoktu. Bunun yanı sıra, beni gururlandıran bir başka ürünüm de, 4. baskısını hazırlamaya çalıştığım "Temel Cerrahi" kitabıdır. Türkiye'nin değişik fakültelerindeki öğrencilerin beni bu kitaptan tanınması ve duygularını, bir araya geldiklerinde belirtmeleri beni hep mutlu etmiştir. Bu bir öğretim üyesi için büyük bir onurdur diye düşünüyorum. Üniversite'den emekliliğe hazırlandığım bir dönemde, ailemize bir torun daha; Aksel'in gelmesi büyük mutluluk yaşattı.

Öğretim üyesi olarak temel görevimin eğitim olduğunun bilincinde olarak, öğrenci ve asistan eğitimine ayrı bir değer vermeye çalıştım. Her zaman üniversitenin önemli bir işlevi olan araştırma yapmaya ve sonuçlarını başkaları ile paylaşmaya çalıştım. Sayısını bilmediğim kadar konferanslar verdim; kongrelerde gençlere örnek olsun diye, sonuncusu bu yılki Ulusal Cerrahi Kongresi'nde olmak üzere, bizzat serbest bildirimler sundum. Genç arkadaşlarımla araştırma yapmaya ve yayın yapmaları için hep teşvik etmeye çalıştım; 250'ye yakın makale yayınladım. Uluslararası dergilerde atıf sayısı, bu çalışmalarımda 1500'e ulaştı. Üniversite'deki tüm yaşamımda "tam gün" çalışarak, öğretim ü-

27 Mart 2010 tarihinde Endokrinolojide Diyalog Derneği tarafından düzenlenen Cerrahide Klinik Araştırma Kursu toplantısında.

liğinin bir yaşam biçimi olduğunu göstermeye gayret ettim ve hep savundum. Benden genç cerrahlara ve tıp öğrencilerine örnek olmaya çalıştım. Bu konuda başarılı olabildiysem ne mutlu bana...

Sevgi ve dostlukla
Dr. İskender Sayek

Torunumla keyifli dakikalar...

Önce öğrencisiydim, sonra meslektaş olduk; hâlâ öğrencisiyim. Hekimliğin bir hüner olduğunu öğretti. Öğretirken onurlandırdı. Onurlandırmak nedir? Bir insan nasıl onurlandırılır? Güce tapan bir ülkede, onur sadece yukarıdakilerin aşağıdakilere bir lütfu iken üstelik! Güçlü olmak arzusuyla tutuşanlar, diplomalar, nişanlar, yayınlar, ödüllerle kibirlenip dururken üstelik! Böyle bir ülkede, bu türlü bir onurlandırma, ancak "aferincilliği" beslerken üstelik! Aferin demeden, aferinciler yaratmadan da onurlandırılabiliriz, onda gördük! Sayek, başka türlü onurlandırır. Sayek, başka türlü onurlandırılmalıdır.

Bir ders anlatır, bir vizit yapar, kürsüye çıkar bir konuşur, bir görev verir ve siz kendi öğrenciliğinizle, kendi hekimliğinizle, kendi akademisyenliğinizle gurur duyarsınız. Hep, "merhaba"yla söze başlar. Gözünüzün içine bakarak, kalpten anlatır. Gelmeyenlere, gelip de beğenmeyenlere hep selam yollar. Onlara sadece selam gönderir. Size ise yer açar, sorar, önce sizi dinler, sonra anlatır. Bıkmadan, usanmadan, üzmeden, kırmadan, dökmekten anlatır. Aferin dediğini duymadım; sadece gözü yaşarır, anlarsınız ki, sizin yaptığınız işle o da onurlanmış.

2001 yılıydı. Hoca, atipik bir feokromasitoma vakası gönderdi. Ataklar sırasında bradikardisi olan, rekürren bir feokromasitoma vakasıydı. Rekürrensine ve bradikardisine bakarak malign feokromasitoma düşündük, hazırlık yapıp ikinci ameliyata verdik. Tam da laparoskopik adrenalektominin pek moda olduğu yıllar! Vakanın ilk ameliyatı, başka bir merkezde laparoskopik yapılmış. Sayek ve Olcay hocam, laparoskopik adrenalektomiye biraz mesafeli, e biz de genç yenilikçi(!) hekimiz ya, içimizden homurdanır dururduk, "biz neden yapmıyoruz" diye... Hoca vakayı ikinci kez açtı, tümör önceki operasyon hattı boyunca üzüm salkımı gibi ekilmiş, hoca da tek tek temizledi. Ben başından beri inatla vakanın malign olduğunu savundum, İskender Hocam ise, "hayır" dedi, "malign değil; laparoskopi komplikasyonu!" Hasta son kontrolüne geçen ay geldi, İskender Hocam selam göndermiş, "göt Selçuk da bir görsün" demiş! Yaklaşık 10 yıl geçmiş, hâlâ nüks yok. Galiba hoca haklı.

Tıp fakültesinde en cesur sorular dönem 3 amfilerinde gelir. Sayek'i o amfilerde dinleyenler, cerrah olduğuna inanamaz, hatta bir öğrencinin ders sonunda kalkıp hocaya, "siz gerçekten cerrah mısınız?" diye sorduğu rivayet olunur! Alışılmışın dışındaki bu tevazu, dönem 3 öğrencisinin dahi ezberini bozar. Bilginin, unvanların, ödüllerle yayınların başkalarını ezmek için değil, birilerinin derdine derman olmak için biriktirildiğini Sayek'te gördük. Bıkmadan, usanmadan, hâlâ hekimlik onurundan bahseder durur. İnsanlık onuruyla hekimlik onurunun aynı cümlede geçtiğini, biz Hacettepe'de onun ağızından duyduk. Hacettepe'de bir gelenektir, hekimlik andını dekanlar içtirir. Defalarca o metni o kürsüde okudu, her defasında sesi titredi, eli titredi, gözünden yaşlar aktı, gördük. Oradaydık, yanı başında. Onurlandık. Ona bakıp, "iyi ki hekim oluyoruz" dedik, ona bakıp "iyi ki hekim olmuşuz" dedik. Onunla çalıştık, "iyi ki akademideyiz" dedik. Onurlandırmak ne demekmiş, bir insan nasıl onurlandırılmış, öğretirken insan onurlandırılabilir miymiş, onda gördük.

Hacettepe Tıp Fakültesi'nin ilk dersini, emekliliğe en yakın kıdemli hocalardan biri verir. Aynı törende, fakültemize yeni başlayan öğrenciler beyaz önlük giyerler. Sayek'le başlamış bir gelenektir. Bu yılın açılış dersini vermek, Sayek'e düştü. "İyi insan olmadan iyi hekim olunamaz"ı anlattı. M salonu tıklım tıklım dolu, en taze tıbbiyeliler, gözleri çakmak çakmak dinlediler. Onu dinlerken düşündüm, böyle bir

konuda herkes konuşabilir, saatlerce anlatabilir, hele emeklilik çağına gelmişse... Ama kürsüde Sayek, başka bir konuşma yapıyordu, laf değil; dekanlığı sırasında eyleme geçirdiği, çoktan gelenekselleşmiş projelerini, isim vermeden, imza atmadan özetledi. Sayek'in kurup yönettiği, hepimize kabul ettirdiği Tıp Eğitimi Anabilim Dalı, ülkemde ilk kez tıp öğrencilerine, hastaya kötü haberin nasıl verileceğini öğretiyor. Pragmatik, robotik, bencil, hırslı hekimler yetiştirmeye meyilli müfredata öyle bir operasyon yaptı ki, pederşahi tıbbi defnettik, soluk alıyoruz.

2005-2007 arası Hacettepe'de çok yaşlı geçti. Çok acı kayıplarımız oldu. Hocalar göçmen kuş gibi ardi ardına göçtü gitti. Ama biri vardı ki, hocaları bile olmadığı halde; Hacettepe'nin yeni mezunlarını hüzünlendiriyor; "İskender Baba"larının biricik hayat arkadaşı, bizim Onkoloji Hastanesinde son günlerini geçirirken, kendi mezuniyet törenlerinin tantanasını içlerine sindiremiyorlardı. Mezuniyet töreni düzenleme komitesindeydim. Öğrencilerimiz, kutlamaların, kokteylin iptalini talep ettiler. "Tören geçişimizi, Füsün Sayek'in hastane odasının camının önünden yapalım" dediler. Füsün Sayek onları görebilecek gibi değildi, "olsun" dediler; "İskender Baba görür." Hem ağladık, hem anlamaya çalıştık; İskender Hocalarına baba tezahüratlarını anlıyorduk da, hiç tanımadıkları, hekimliğin yüz akı, hekimlerin meslek örgütüne hayatını adanmış o güzel insanın acısını nasıl bu kadar içten hissedebiliyorlardı? Üstelik çok gençtiler. Acı nasıl paylaşılmış, o yıl Hacettepe mezuniyetinde gördük!

2010... İskender Baba, "kıdemli dede" olduğu gün, ameliyathane kapısında bize bir fikir veriyordu, "Selçuk" diyordu, "Ankara Tabip Odası olarak hekim çocuklarını toplayıp koro yapın, 14 Mart tıp bayramında bir konser verin, hekimler bir araya gelsin, birlikte çocuklarını dinlesinler..." Sevinç nasıl çoğaltılmış, onu da sizde gördük.

İskender Hocam söz, hekim çocukları korusu kurulacak. 14 Mart'ta, hekimler hiç olmazsa, çocuklarını dinlemeye gelecekler!

Doç. Dr. Selçuk Dağdelen

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı
Endokrinoloji ve Metabolizma Ünitesi

1969'a kadar, Hacettepe Tıp Fakültesi'nde, kendi mezun ettiği hiçbir asistan yoktu; çünkü henüz mezun vermemişti. Ben de, İstanbul Üniversitesi mezunu ve genel cerrahi asistanı idim. 1967'den itibaren, üstün vasıflı, çok çalışkan, 5., 6. ve 7. (INTERNLER) sınıflar, hastane ortamına katıldılar. Benim o dönemden tanıdığım öğrencilerin büyük çoğunluğu başarılı oldular, İskender Sayek de bu öğrenciler arasında idi. 2010'dan geriye, 1970'e doğru baktığımız zaman, İskender Sayek için, başarılı yerine, çok başarılı tanımlamasını kullanmak gerekiyor. Öğrenci olarak, hekim olarak, akademisyen olarak, dekan olarak ve gerekse sivil toplum sorumlusu olarak, bütün hayatı boyunca tıp camiasına ve topluma "aldığından fazlasını" vermiştir. İskender, 1970 mezunu. Her zaman, başarması gereken konulara, hazırlıklarını tam yapan bir öğrenci ve asistan olarak tanıdım ve tüm hayatı boyunca da, çalışmalarında bu özelliğinin sürmekte olduğunu gözledim. Türkçe cerrahi kitabı yazıp, Türk cerrahi hayatına hediye edenlerin hepsini saygı ile anıyorum. Dr. Sayek de bu yazarlar arasında olup, Temel Cerrahi kitabının da formatı, yazar kadrosu, güncelliği, hacmi ve içeriği, onun mükemmeliyetçiliğini göstermektedir.

İskender'in özelliklerini belirten anahtar kelimelerin sayısı çok fazla. Bunları ancak seçerek ve kurlsız sıralayarak söyleyebileceğim. Çok iyi bir hekim ve çok iyi bir genel cerrahdır. Bilgileri çağdaş ve daima günceldir. Yenilikleri takip eder, başarı ile uygular, öğretir, uygulatır. Hem öncü, hem de lider özellikleri vardır. Güler yüzlü, sabırlı, hastaları ile, öğrencileri ile, meslektaşları ve akademisyenlerle çok iyi iletişim kurar. Ancak, doğruyu arayan sorularını da, nezaketle, hiç çekincesiz, doğrudan sorar. Çok sevilir. Ailesine ve dostlarına çok vefalidir. Sevgili eşi Füsün Sayek'i, 1996'da kaybetti. Sayek ailesine duyulan sevgi ile Arsus'ta, her Ağustos'ta yapılan "Füsün Sayek Sağlık ve Kültür Etkinlikleri", sevgili Füsün'un aziz hatırasını geleceğe taşımaktadır. İskender, zamanlamaya çok dikkat eder. Hem kişisel hayatında, hem bilimsel çalışmalarında ve projelerinde, zamanı çok iyi planlayabilmektedir. Yukarıda işaret ettiğim özellikler yanında, ben İskender Sayek'i şu kelimelerle de tarif etmek istiyorum: Bağlaç veya birleştirici. Bunu şöyle izah edeyim: İskender, bütün çalışmalarında, projelerinde, sivil toplum çalışmalarında, o işleri en iyi yapanlarla bir araya gelmekte veya onları bir araya getirmektedir. Bu başarısını, yarattığı bilimsel ve kişisel güven duygusu ve çalıştığı konuları çok iyi bilmesi sağlıyor. İsmi, mezun olduğu fakülte ile (Hacettepe Tıp Fak.) özdeşleşenlerdendir. Kendi kliniğinde, hocaları ve asistanları ve klinikten ayrılıp giden arkadaşları ile iletişimi daima canlı, saygılı, hem dostluk adına, hem de bilimsel iletişim adına en iyi şekilde olmuştur. Bu çerçevede yaptığı organizasyonlar ve bilimsel toplantılar, Hacettepe Cerrahi Kliniği'nin değişik kuşaklardaki mensuplarını hep bir araya getirmiştir.

Cerrah olarak özel ilgi alanları; cerrahi enfeksiyon, cerrahide antibiyotik kullanımı, onkolojik cerrahi, kist hidatik, cerrahide nutrisyonel destek ve kritik hasta bakımınıdır. Akademisyen olarak kitapları, çok sayıda makalesi, kongre bildirileri ve araştırma yazıları mevcuttur. American College of Surgeon, Surgical Infection Society-Europe ve Türk Cerrahi Derneği yanında da, pek çok saygın dernek üyeliği, yayın kurulu üyeliği, editörlük görevi vardır. 1984 yılında TÜBİTAK Teşvik Ödülü'nü, 2002 yılında Eczacıbaşı Tıp Ödülü'nü kazanmıştır. Özel ilgisi olarak, iki konuyu daha vurgulamam gerekli. Birisi cerrahi araştırma, diğeri de tıp eğitimidir. 1. Deneysel Cerrahi Kongresi 2002'de İskender Sayek'in büyük katkıları ile başlamıştı. 2009'da da, onun başkanlığında 5.Cerrahi Araştırma Kongresi olarak gerçekleşti. Tıp eğitiminde ve cerrahi eğitiminde öğretim üyesi, dekan, TTB Eğitim Kolu Başkanı, Ulusal Cerrahi Derneği Başkan ve Yönetim Kurulu üyesi olarak büyük emekleri var. Gerçekleşmesine önemli katkılarda bulunduğu konuların sadece başlıklarını söyleyeceğim. Tıp eğitiminin standartlarının gözetilmesi, sağlık politikaları ile tıp eğitimi arasında eşgüdüm çalışmaları. Eğitim uygulamalarında geri bildirim önemi, Cerrahi Eğitimde Çekirdek Eğitim Programı, asistan karnesi uygulamaları, Türk Cerrahi yeterlilik sınavının gerçekleşmesi, Kurum Uzmanlık Eğitimi Yeterlik Belgesi (akreditasyon) uygulamaları çalışmaları ile bu uygulamaları kendi kliniğinde öncü olarak uygulamasıdır. Şu örnek Türkiye'de ilk ve tektir: Hacettepe Tıp Fak. Genel Cerrahi Kliniği, 2002'de UEMS: European Board of Surgery sertifikası, 2008'de Türk Cerrahi yeterlik kurulundan: Kurum Uzmanlık Eğitimi Yeterlik Belgesi almıştır. İskender Sayek, başta da belirttiğim gibi, Türk cerrahisini günümüz değerlerine taşıyan bir bağlaçtır. Üstün kariyerini, zengin yayın listesini, biz meslektaşları ve dostları takdir ile izliyoruz. Benim için, İskender'i tanımak ve arkadaş olmak, şans ve ayrıcalıktır.

Prof. Dr. Emin Uğur Erkoçak

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi

Genel Cerrahi Anabilim Dalı (Emekli) Öğretim Üyesi

Ben Sayek Hoca'yı, 1988 yılının Aralık ayında tanıdım. İhtisasa başladığım ilk günümdü. Odasına buyur etti. İhtisam döneminde ve sonrasında çok iyi anladım ki, o bir eğitim gönlüsüdür. O, stajyer eğitiminde çok başarılıdır. O, uzmanlık eğitiminde ve uzmanlık sonrası eğitimde çok başarılı bir modelin, ülkemizdeki önemli bir uygulayıcısıdır. O, çok önemli bir araştırma mentor ve danışmanıdır. Şansın, hazırlıklı dimağları yeğlediğini iyi bildiğini düşünüyorum; çünkü çağdaş bilgi seviyesini yakalamayı çok iyi bilir, bilgisini hep yüksek seviyede tutmaya gayret eder ve çevresindekilere de bunu çok iyi öğretir. O, danışmanlığını yaptığı araştırma asistanını ne çok sıkır, ne de gevşek bırakır. Bilimsel düşünce süreçlerini ve bunun metodlarını iyi bilir. Bilimsel merakı çok yüksektir; sorgular, araştırır. Bunu nasıl yaptığını daha genç cerrahlara gösterir. Araştırma projelerinde, bu nedenle çok başarılıdır. O, öğretim üyeliğini bir yaşam biçimi olarak tanımlar ve ona uygun davranmaya çalışır. Beraberindekilere telkini, hep bu yöndedir. O, cerrahi enfeksiyon ve sepsisi çok iyi bilir. Yapmış olduğu ve yönettiği çalışmalar, literatüre çok önemli katkılar sağlamıştır. Araştırma alanında yaptığı, yapılmasını sağladığı ve desteklediği her araştırma klinik odaklı olup, bir soruya cevap arar niteliktedir. Yetişmelerinde ve uzmanlıklarında katkı verdiği kişilerin çoğu, zaten bu alanda çalışmalarını devam ettirmekte ve öğrenmiş olduklarını gittikleri yerlerde geliştirmeye çalışmaktadırlar. Her emek verdiği öğrencisi gibi, ben de onu meslek yaşantımda örnek almaya çalışıyorum, bizlerin eğitime sağladığı katkı için teşekkür ediyorum.

İskender Hocamız ile daha uzun yıllar beraber olmak dileğiyle...

Prof. Dr. Fatih Ağalar

Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi

Genel Cerrahi Anabilim Dalı

Dr. İskender Sayek ile ilk tanışmamız, benim kıdemli asistan olduğum 1976 yılında oldu. Rahmetli hocamız Dr. Yılmaz Sanaç, grubumuzu toplayarak, Hacettepe'den mezun; ancak genel cerrahi ihtisasını ABD'de yapmış kıymetli bir büyüğümüzün geleceğini ve kendi grubunda çalışacağını belirtti. Doğaldır ki; Dr. Sayek'i tanımadığımız için hepimizde bir tedirginlik oldu, ancak bu tedirginlik onu tanıdıktan sonraki birkaç gün içinde tamamen geçti. Güler yüzü, çalışkanlığı ve bilgisinin yanı sıra, cerrahiye çok iyi bildiğini ve aynı zamanda çok çok iyi bir insan olduğunu hepimize ispatladı. İlişkilerimiz çok kısa bir zamanda ve halen de devam eden bir ağabey - kardeş ilişkisine döndü ve halen de öyle devam etmektedir. Hayatımda tanıdığım en verici insanlardan biri oldu ve halen de öyle olduğunu biliyorum. Kendisini şimdilerde daha seyrek görsem de, karşılıklı sevgimizin sürdüğünden hiçbir zaman şüphe duymadım. Tanışmamızdan bir yıl sonra, baş asistan olunca kıymetini daha iyi anladım. Ameliyatına girdiği tüm hastaları (çok zorunlu olanlar hariç) kıdemine göre asistanlara yaptırdığına şahit oldum. Büyük ameliyat olması gereken hasta yatırdığında, "hadi yaşadın yine büyük ameliyat yapacaksın" demesi hâlâ gözümün önündedir. Ameliyat yapmanın haricinde, makale yazma teşvikini de her durumda kendisinden almışımdır. Kısaca, sevgili ağabeyim İskender Sayek, cerrahi asistanların kesinlikle çalışmak isteyeceği kıymetli bir doktor ve çok iyi bir insandır. Her şeyin gönlünce olmasını dilerim.

Prof. Dr. Mehmet Oğuz

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi

Genel Cerrahi Anabilim Dalı Ankara

Dönem IV öğrencisi bir stajyerdim henüz. Diğer gruplardaki arkadaşlarımıza göre oldukça yoğun bir genel cerrahi stajı geçirmiştik İskender Hoca sayesinde. Her daim meşgul olan hocamız, haftanın her gününün akşamı gruptaki asistan ve stajyerlerle birlikte eğitim viziti yapmaya yeminli olduğundan, akşam çıkış saatimiz 19:00'a sabitlenmişti. Diğer gruplardakiler dalga geçiyordu bizimle; ama herkes İskender Hoca'nın enerjisinden o kadar beslenmişti ki, hayatımızdan memnunduk biz. En çok üzüldüğüm şey ise, staj sonu sınavındaki tutukluğum nedeniyle İskender Hoca'nın yüzüne oturan hayal kırıklığı ifadesi olmuştu. Staj bittiğinde, İskender Hoca sayesinde genel cerrah olmayı kafaya koymuştum.

TUS sonucunda Hacettepe Genel Cerrahi Bölümü'nü kazanınca, soluğu İskender Hoca'nın yanında aldım. O heyecan ile hocanın odasına girip "ben geldim" deyip, daha sonra sık göreceğim o burnunun üzerinden aşağıya kaymış olan gözlük üstü bakışı ile bana "hoş geldiniz beyefendi" cevabını verdiğinde, duygulanımını tam anlayamamıştım. Sonradan öğrenecektim hocanın kızdığına da, sevdiğine de kelimenin sonunu uzatarak "beyefendi" hitabını çok kullandığını, aslında kimseye çok da kızmayı başaramadığını, en çileden çıktığı zaman bile ağzından çıkacak en kötü kelimenin "eşek" ile sınırlı olduğunu, aynı zamanda çok ince bir "humour" a, mizah duygusuna sahip olduğunu, güldüğünde gözlerinin içinin güldüğünü...

Benden İskender Sayek'i anlatan bir yazı istendiğinde yutkundum biraz. Hacettepe'den ihtisas alan hemen herkesin bir çırpıda söyleyebileceği şeyler sıralandı kafamda: "İskender Hoca bir eğitim gönüllüsüdür", "Kafası ve yüreği hep, nasıl daha iyi bir eğitim sistemi oluşturabiliriz sorusu ile doludur", "Hiç ayırım yapmadan, tüm asistanlara en çok vaka yaptıran hocadır", "Hep acelesi vardır ve ameliyat yaptırırken asistanı fena taciz eder", "İnanılmaz bir hafızası vardır", "Anlattığı her konuyu çok güzel anlatır", "Kimseye kin tutmaz, kimsenin arkasından konuştuğu görülmemiştir"... Bu yazdığım cümleler sayfalarca devam edebilir. Ama bunları zaten herkes biliyor. 24 yaşındaki rektum kanseri hastasına İskender Hoca'nın yakını olduğu için, rektal muayene yapmadığımdan dolayı kızıp, kendi elleriyle rektoskopiye nasıl yapacağımı anlatarak bana yaptırması da son derece doğaldır biz Hacettepeliler için. Akademik üretkenliğinden ve ön açıklığından bahsetmeye kalksam, onu sadece Hacettepeliler de değil, bu ülkenin cerrahi camiasının tamamı biliyor zaten. Sevgili Füsün abla ile omuz omuza hekim hakları için, bu ülkenin daha yaşanması bir ülke olması için verdiği mücadeleden bahsetsem, onu da bilen biliyor.

Zor görev İskender Hoca'yı anlatmak... Benim için daha zor. Sadece renkli, farklı, zengin kişiliği ve meslek hayatı nedeni ile değil; kişi olarak benim için önemli olduğundan dolayı zor. Hacettepeli olmaktan gurur duymamı sağlayan figürlerden birisi olduğu için zor. Cerrahi asistanyken yaptığımız bir sohbet sırasında "Mehmet, ben yaş haddinin son gününe kadar tırnaklarını koltuğuna geçirenlerden olmayacağım" demişti. İskender Sayek'siz bir Hacettepe düşünmek çoğumuz için zor olacak. Ama İskender Hoca'nın boş durmayacağı, kendisine Türk cerrahi camiasına fayda vermeyi sürdürecektir pek çok görev yaratacağı da kesin.

Doç. Dr. Mehmet Özdoğan

Adana Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Genel Cerrahi Kliniği

İskender Sayek ile ilk karşılaşmamız, 1977 yılında ben tıp fakültesini henüz bitirmiş genç bir hekim olarak, Hacettepe Genel Cerrahi Bölümü'ne girmek üzere sınava girdiğimde oldu. O dönemde, asistan alımları önce bir yazılı sınav ve arkasından sözlü bir sınav ve görüşme ile ilgili bölümler tarafından gerçekleştiriliyordu. İşte o yazılı sınavda, İskender Sayek ABD'de cerrahi eğitimini yeni tamamlayarak, öğrendiklerini gelecek kuşaklara aktarmak üzere Türkiye'ye dönmüş genç bir uzman olarak gözetmenlik yapmaktaydı. Sınavı kazanarak girdiğim Hacettepe Genel Cerrahi'de Dr. Sayek hem hocam, hem ağabeyim, hem de birçok davranışı ile kendime örnek aldığım bir yol göstericim oldu. Daha sonra aynı liseden mezun olduğumuz ortaya çıktığında ise ağabeylik boyutu ciddi bir derinlik kazandı.

1977 - 1982 asistanlık dönemi, Ankara'nın doğusunda kanser ameliyatlarının ve kolon cerrahisinin hiç yapılmadığı bir dönem idi ve 1980 öncesi dönem, her gün birçok insanın kurşunlanıp, bombalandığı bir süreç olduğundan, çok yoğun bir cerrahi uğraş alanı idi. Bu yoğun dönemde de, eğitimin düzenlenmesi ve yürütülmesi, bunların bölümün yemekli toplantıları olarak sosyalleştirilmesi, bölümler arası futbol maçlarının organize edilmesi, İskender ağabey tarafından yapılmaktaydı. Bilgilerini ve deneyimlerini paylaşmaktan zevk alan bir cerrah olarak, daha önce Hacettepe'de yapılmayan fitik için Shouldice onarımı ve peptik ülser için proksimal gastrik vagotomi gibi ameliyatları ilk onun elinden gördük ve uyguladık. Fizik muayenesinin tam olarak yapılması gerektiğini ve rektal muayenesinin olduğu gibi vajinal muayenesinin de bu muayenesinin ayrılmaz bir parçası olduğunu bizlere anlatmaya çalıştı; ama bu uygulamadan ortaya çıkacak vahim sonuçları, biz asistanlar Türkiye gerçekleri ortaya çıkıncaya kadar ona anlatmakta zorlandık.

Bazı zor görünen işlerin nasıl yapılabileceğini, paylaşarak yapıp örnek olması kendisinden sonraki kuşaklar için yol gösterici ve cesaretlendirici olmuştur. Türkiye'de yayın, özellikle de yurt dışı yayın hiç bilinmezken, kist hidatiğin bu ülke için bilimsel bir servet olduğunu ve bu bilgilerin saygın bir Amerikan dergisinde nasıl yayınlanabileceğini gösterdi. Bu yayın, yıllarca dergi ve kitaplarda referans gösterildi. Deneysel cerrahinin gelişmesi, bu çalışmaların bir yayına dönüşmesi, bizler için hep Dr. Sayek'in gayretleri ve cesaretlendirmesi ile oldu. Surgical Infection Society-Europe'da başkanlığa kadar yükselmesi, uluslararası bir dernekte yeterli bilimsel alt yapıya sahip bir Türk'ün de başkan olabileceğini gösterdi ve bu örnekten yola çıkarak bu dernek ve başkanlarında birçok başkan daha yetişti.

Yapılan birçok işin arasında muhtemelen İskender Sayek ismi ile özdeşleşen konu, cerrahi eğitim olmuştur. Hacettepe Tıp Fakültesi Dekanlığı döneminde ivme kazanan bu konunun öneminin anlatılması ve kabul edilmesi yıllar aldı; ancak çok önemli aşamalar kaydedildi. Birçoğunu kendi yönetiminde planladığı Ulusal Cerrahi Kongreleri yıllar içinde bilimsel içerik açısından daha doygun ve cerrahların öğrenmek için geldiği toplantılara dönüştü. Deneysel Cerrahi Kongreleri genç araştırmacılar için motive edici, geliştirici ve bilgilendirici bir bilimsel arenaya dönüştü. Türk Cerrahi Derneği'nin cerrahi eğitim ve yeterlilik sınavlarına başlayarak tüm uzmanlık derneklerine öncülük etmesi ve devam etmesinde Dr. Sayek'in katkıları tartışmasızdır. Bu işler yapılırken geniş bir cerrahi ekibini ortak etmesi, her cerrahın bunları sahiplenmesini sağlaması, bu zor işlerde emek ve fikir üretebilecek cerrahları ortaya çıkararak ve ülkenin her yerini ziyaret ederek yaygınlaştırması, daha da zor olan bir çabayı gerektirmekteydi. Cerrahi kliniklerinin değerlendirilmesi

dirilmesi ve eşgüdümü de devam eden çalışmalar arasındadır.

Böylesine çok yönlü bir cerrahın, sosyal olaylardan ayrı durması beklenemezdi. Bu uğraşların arasına, Ankara Tabip Odası Başkanlığı ve TTB Merkez Konseyi üyeliğini de yerleştirerek, bu alana da katkılarını esirgemedi. TTB, eşi Füsün Sayek'in de katkıları ile tıp eğitiminde yol gösterici bir niteliğe büründü. Tıp Eğitim Raporları ve TTB Kredilendirme Puanları, alanı geliştirmeye halen de katkıda bulunmaktadır.

Benim ve benimle birlikte tüm cerrahların gelişmesine katkıda bulunan İskender Ağabey'ime ömür boyu sağlık ve mutluluk diliyorum. Cerrahi Eğitimi alanında daha uzun süreler katkısı gerekmektedir. Tüm cerrahi topluluğu onu hep saygı ve sevgi ile anacaktır.

Prof. Dr. A. Özdemir Aktan

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Genel Cerrahi Anabilim Dalı

Prof. Dr. İskender Sayek hakkında burada yazmak, beni hem heyecanlandırmakta hem de onurlandırmakta. Tam anlamıyla onu anlatabilmek, benim cümlelerimle yetersiz kalacaktır.

İskender Hoca'yı ilk kez 1984 yılında, Hacettepe'de iç hastalıkları asistanlığıma başladığım yıl tanıdım. Ankara Tıp mezunu olduğumdan, öğrenciyken ondan ders dinlemedim; ama Hacettepe Tıp Fakültesi öğrencisi olan ablamdan, çok sevilen bir hoca olduğunu duyardım. İç hastalıklarında asistan olarak çalışırken, ne zaman cerrahi açıdan zor bir vaka tartışsak, hocalarımız "bir de İskender görsün" derlerdi. Hastayı ona danışmaya gittiğimizde gördüğümüz nezaket ve zarafete çok alışık değildik. Daha sonraki yıllarda, birlikte pek çok hastayı izledik. Hastasının sorununu çözme kararlılığı ve hastasını sahiplenışı beni hep etkilemiştir.

Asistanlıktan öğretim üyeliğine geçtiğim yıllarda da, İskender Hoca'yı saygı, sevgi ve hayranlıkla uzaktan izledim. Ta ki dekan olana dek. Genelde yöneticilerde tersini görürüz; ama İskender Hoca dekan olduğunda, başka bir meziyetini çok yakından görme fırsatı buldum. O uzaktaki büyük hocam, aslında ne kadar da yakın, içten ve adaletli birisiymiş. Bana yapılan ve beni çok üzen bir haksızlığa karşı çıkışını ömrüm boyunca unutmam mümkün değil. Üniversite ortamında onun gibi ilkeli, etik, güvenilir, insanı seven yöneticilere ne çok ihtiyacımız varmış, zamanla daha iyi anlıyor insan. Yetiştirdiği öğrencilerin ona olan tutku düzeyindeki sevgisinin kaynağını çok daha iyi kavlıyor. Hacettepe'deki her öğretim üyesi gibi, onun hocalığından ilham alıyoruz.

Gerek Hacettepe'de gerekse ülke çapında, tıp eğitiminin profesyonelleşmesi ve standardizasyonu konusunda yaptıkları; bunları yaparken bir yandan da hekimliğin insancıl yanını beslemesi, mesleğimiz için ne büyük kazançtır!

İskender Hocam, ne güzel hekimler yetiştirdiniz, önlükleri bembeyaz! Bizlere önlüklerimiz olduğunu, önlüklerimizin renginin beyaz olduğunu hatırlattınız.

İyi ki sizi tanıdım. Her şey için; ama en çok da adaletiniz için kalpten teşekkür ederim.

Prof. Dr. Tomris Erbaş

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı
Endokrinoloji ve Metabolizma Ünitesi

Asistanlık yıllarımda sürekli "İskender Sayek" ismini duyardım. Özellikle doçentlik sınavlarında, çoğu adayın korkulu rüyası olduğunu biliyordum ve kendisini görmeyi çok arzu ediyordum. Ulusal Cerrahi kongrelerinde otumlardan kaçıp, havuz başında dolaşmaya giderken arkadaşlar birbirlerini "aman İskender Hoca görmesin" sözleri ile uyarırdı. Havuz başı kaçamaklarını çok nadir yapmama karşın, her seferinde arkama döndüğüm anda kendisini görürdüm ve bana gözlüklerinin üzerinden bakarak "neden oturmada değilsin?" derdi. Kongrelerde kendi taradığı dosyalardan hazırladığı verileri sözlü bildiri olarak sunan, asistanlarına vaka yaptıran, tam gün çalışan, yaşamını öğrenmeye ve öğretmeye adanmış sevgili İskender Hoca'ma bizlere örnek olduğu için teşekkür ederim.

Prof. Dr. Yeşim Erbil

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi
Genel Cerrahi Anabilim Dalı

"Bir bilim adamı,

Zannetmez fakat bilir.

İkna etmeye çalışmaz; çünkü ispat eder.

Güveninizi talep etmez, belki dikkat etmenizi tavsiye eder."

H. Poincaré

Bu özdeyişi, lise yıllarımdan kalan şiir defterlerimden birinin ilk sayfasında buldum. Altına Nisan, 1965 diye tarih düşmüşüm; demek ki lisenin son sınıfındayım. "Bir bilim adamı yerine İskender Hoca desem nasıl olur?" diye düşündüm. Anlam bütünlüğünün bozulmadığını, üstelik daha da zenginleştiğini fark ettim. Cerrahlık ya da bilim adamlığı birer mesleğe eğer, İskender Hoca'da bilim adamlığı niteliğinin cerrahlığının önüne geçtiğini görürüz.

Cerrahlığını, idari görevlerini, dernek çalışmalarını, kitaplarına ve yayınlarına yansıttığı bilimsel donanımını göz önüne alarak; bunların tümünü başarıyla ve ödün vermeden taşıyabildiğini yıllardır özenerek izledim. Geleceğe ve aydınlığa dönük kişiliğiyle Türk bilimine daha uzun yıllar katkı sağlamayı sürdüreceğini umuyorum.

Prof. Dr. Selçuk Özarmağan

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi
Genel Cerrahi Anabilim Dalı

Medtronic

NIM-RESPONSE® 3.0 SINIR BÜTÜNLÜĞÜ İZLEME SİSTEMİ

Yenilikleriyle Lider

FANMEDİKA

Adres: Karanfil Cd. Bambu Sk. No:3 3.Levent/İSTANBUL
Faks: (0212) 283 96 19 Web: www.fanmedika.com

Telefon: (0212) 283 96 10 - 8 hat
E-Posta: info@fanmedika.com

simurg
SAYI: 4